

Eduskunta
Lakivaliokunta

Takuusäätiön lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta HE 44/2020 vp

Takuusäätiö kiittää mahdollisuudesta lausua ulosottokaaren väliaikaista muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen.

Takuusäätiö kannattaa toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan ylivelkaantuneiden ja ulosotossa olevien kansalaisten selviytymistä vallitsevan koronavirustilanteen (covid-19) aikana. Helsingin Sanomien 16.4.2020 julkaiseman tilaston mukaan Yt-neuvottelujen piirissä on yli 400 000 työntekijää, uusia lomautettuja on lähes 12 000 ja uusia työttömiä lähes 2 000. Koska maksuhäiriöisten ja ulosottovelallisten määrät ovat myös suuria, oletettavaa on, että vähintään osa kotitalouksista, joiden tuloja koronavirustilanne pienentää, on myös ulosoton asiakkaana. Lisäksi Takuusäätiön arvion mukaan on paljon ongelmavelkaisia kotitalouksia, jotka ovat toistaiseksi pystyneet maksamaan velkojaan nostamalla uutta velkaa ja siten välttämään ulosoton ja maksuhäiriömerkinnät. Jos näiden kotitalouksien tulot pienenevät tai uuden luoton saantimahdollisuudet katkeavat, odotettavissa on, että velat siirtyvät perintään ja ulosottoon. Jotta ulosotossa olevia tai siihen joutumassa olevia kotitalouksia ei ajeta entistä suurempaan ahdinkoon poikkeustilanteessa, johon he eivät itse voi vaikuttaa, on syytä tehdä myös ulosottokaareen sen soveltamisen osalta muutoksia. Poikkeustilanne ei kuitenkaan vaikuta jokaisen ulosottovelallisen tuloihin ja lisäksi on olemassa velkojia, joiden oma taloudellinen tilanne on riippuvainen ulosmittauksesta saatavista suorituksista. Nämä puoltavat sitä, ettei ulosottomenettelyä tule keskeyttää kokonaan.

Ulosottokaari mahdollistaa nykyiselläänkin erilaisia toimenpiteitä, joilla velallisen tilannetta voidaan tilapäisesti erityisistä ja perustellusta syystä helpottaa. Takuusäätiön asiakkaat kertovat, että kynnys soveltaa ulosottokaaren mahdollistamia rajoituksia ja helpotuksia on kuitenkin korkea ja vaihtelee suuresti alueittain. Vallitsevissa poikkeusoloissa on tärkeä saada madallutettua ulosottokaaren mahdollistamien helpotusten ja rajoitusten soveltamisen kynnystä ja varmistaa, että niitä käytetään yhtäläisesti ja tasapuolisesti.

4 luku Ulosmittaus

6 § Maksuaika

- Maksuajan pidentämisellä niissä tapauksissa, joissa velallisen maksukyky on väliaikaisesti heikentynyt lomautuksen tai vähentyneiden työtuntien seurauksena, voi olla ratkaiseva merkitys velalliselle. Näin erityisesti, jos kyse on yksittäisestä asiasta, jonka velallinen pystyisi normaalitilanteessa ja -tuloillaan maksamaan ja siten välttämään ehkä pitkäkestoisenkin ulosmittauksen tai maksuhäiriömerkinnän.

51 § Olennaisesti heikentynyt maksukyky, 52 § Vapaakuukausien perusteet ja 64 § Luonnollisen henkilön elinkeinotulo

- Jos ulosottovelallisen maksukyky heikkenee olennaisesti lomautuksen tai muun tulojen vähentymisen takia, sillä on väistämättä vaikutus jo normaaleista asumisen ja elämisen kuluista selviytymiseen. Tällä hetkellä pienyrittäjien toiminta- ja ansaintaedellytykset heikkenevät, lomautettuja tulee koko ajan lisää ja työttömyyskorvausten ja muiden etuuksien maksaminen saattaa käsittelyruuhkien vuoksi viivästyä. On erittäin tärkeää, että

helpotus olisi nopeasti ja joustavasti saatavissa, jotta tulojen notkahdus ei aiheuta vuokra- ja laskurästien kasaantumista tai tarpeettomasti vaaranna elinkeinotoiminnan jatkumismahdollisuuksia. Ulosottovelallisia tulee myös neuvoa sopimaan eräpäivän siirroista tai tekemään realistisia maksusuunnitelmia velkojien kanssa. Vaikka neuvoja annetaan jo monia kanavia pitkin, ne eivät välttämättä ole tavoittaneet laskupinojen ja eräpäivien kanssa kamppailevia.

- Ulosmittaus tulojen pienentyessä saattaa johtaa toimeentulotukioikeuteen. Koska toimeentulo- ja asumistuen tarve poikkeustilanteessa kasvanee muutenkin, ulosmittauksen helpotuksilla voitaneen osin rajoittaa taloudellisen tuen tarvetta.

Takuusäätiö uskoo, että koronavirustilanteen vaikutukset ulottuvat pitkälle ja osa niistä realisoituu vasta lähempänä syksyä. Tästä näkökulmasta on kannatettavaa, että lain voimassaolon määräaika on mahdollisimman pitkä, mielellään 30.11.2020 saakka. Lisähelpotusta voi myös tuoda se, jos lain perusteella myönnettyt maksuajat, ulosmittauksen rajoitukset, vapaakuukaudet ja häätpäivän lykkäykset pysyvät voimassa väliaikaisen lain määräajan loppuun kulumisesta huolimatta.

Helsingissä 16.4.2020

Juha A. Pantzar
Toimitusjohtaja
Takuusäätiö

Minna Backman
Johtaja / Lakimies
Takuusäätiö